Concluzii ale Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 22 mai 2008 privind promovarea creativității și a inovării prin educație și formare

(2008/C 141/10)

CONSILIUL ȘI REPREZENTANȚII GUVERNELOR STATELOR MEMBRE, REUNIȚI ÎN CADRUL CONSILIULUI,

REAMINTIND contextul politic al acestui subiect, astfel cum este prezentat în anexa la prezentele concluzii și având în vedere Conferința privind *Promovarea inovării și a creativității: Răspunsurile școlilor la provocările societăților viitoare*, desfășurată la Brdo la 9 și 10 aprilie 2008,

CONSTATĂ CĂ:

1. în timp ce statele membre dețin responsabilitatea deplină în ceea ce privește organizarea și conținutul sistemelor lor de educație și formare, promovarea creativității și a inovării reprezintă un domeniu în care calitatea și eficiența la nivel național și regional ar putea beneficia de cooperarea la nivel european;

2. obiectivele comune europene privind calitatea, accesul și deschiderea către întreaga lume au fost sprijinite în cadrul actualului program de lucru „Educație și formare profesională 2010” prin căutarea eficienței și a echității. Deoarece creativitatea și capacitatea de a inova sunt, de asemenea, vitale pentru dezvoltarea economică și socială durabilă în Europa, aceste aspecte merită să beneficieze de o atenție sporită în contextul viitoarei cooperări europene în domeniul educației;

3. toate nivelurile de educație și de formare pot contribui la creativitate și inovare din perspectiva învățării de-a lungul vieții: primele stadii ale educației concentrându-se asupra motivației, asimilarea tehnicilor de învățare și a altor competențe-cheie, stadiile următoare axându-se pe aptitudini specifice și pe crearea, dezvoltarea și aplicarea de noi cunoștințe și idei;

CONSIDERĂ CĂ:

1. creativitatea este sursa principală a inovării, care este recunoscută, la rândul său, ca principalul motor al creșterii economice și creării bogăției, ca element-cheie al îmbunătățirilor în domeniul social și ca instrument esențial în abordarea provocărilor globale cum sunt schimbările climatice, asistența medicală și dezvoltarea durabilă;

2. sunt din ce în ce mai necesare măsurile la nivel național, precum și cooperarea la nivelul UE în vederea realizării schimbărilor mai ambițioase necesare pentru ca școlile să pregătească în mod adecvat elevii pentru a face față provocărilor și problemelor importante ale unei lumi aflate în proces accelerat de schimbare;

3. în afară de sarcinile lor esențiale de a asigura dobândirea competențelor-cheie și de a oferi o bază de competențe solide pentru triunghiul cunoașterii, sistemele de educație și formare pot avea un rol fundamental în dezvoltarea de capacități de creativitate și de inovare ca factori-cheie în îmbunătățirea competitivității economice viitoare și în promovarea coeziunii sociale și a bunăstării individuale;

4. începând cu nivelul școlii, sistemele de educație trebuie să combine dezvoltarea de cunoștințe și competențe specifice cu dezvoltarea de capacități generice legate de creativitate, cum ar fi curiozitatea, intuiția, gândirea critică și laterală, soluționarea problemelor, experimentarea, asumarea riscului și capacitatea de a învăța din eșecuri, folosirea imaginației și a raționamentului ipotetic, precum și simțul antreprenorial;

5. cele opt competențe-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții definite în Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 2006 ([1]) se referă la competențe care au o relevanță specială pentru creativitate și capacitatea de inovare. În special, sunt necesare aptitudini și competențe care să permită persoanelor să întâmpine schimbarea ca pe o oportunitate, să rămână receptive la ideile noi și să respecte și să aprecieze valorile celorlalți;

6. având în vedere confirmarea faptului că diversitatea și mediile multiculturale pot stimula creativitatea, politicile privind educația deschise integrării care au drept obiective toleranța și înțelegerea reciprocă au potențialul de a transforma multiculturalismul în creștere al societăților europene într-un avantaj pentru creativitate, inovare și creștere economică;

7. participarea școlilor la rețele noi și diferite, în special la cele ale comunității locale, le poate ajuta să realizeze obiectivele educaționale proprii și, de asemenea, să contribuie la promovarea creativității și a inovării. Parteneriatele dintre educație, societatea activă și societatea civilă în general sunt vitale pentru anticiparea și adaptarea la necesitățile în schimbare ale vieții sociale și profesionale: stagiile, proiectele comune, învățarea în echipă, formatorii din afara sistemului de educație pot prezenta cadrelor didactice și elevilor idei noi;

8. cadrele didactice au un rol crucial în stimularea și sprijinirea potențialului de creativitate al fiecărui copil și pot contribui la aceasta exemplificând creativitatea chiar la nivelul modului lor de predare.

([1]) Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții (JO L 394, 30.12.2006, p. 10).

În acest sens, abordări mai personalizate ale educației, axate asupra persoanei care studiază, adaptate la necesitățile și abilitățile diferitelor persoane care studiază — inclusiv ale celor cu talente speciale — par să fie deosebit de favorabile pentru creativitate și, fără a aduce atingere implicațiilor acestora din punctul de vedere al resurselor și al organizării interne, pentru creșterea motivației și a încrederii persoanelor care studiază și care au o orientare mai practică sau mai artistică;

9. instituțiile de pregătire a cadrelor didactice au de adus, de asemenea, o contribuție-cheie în a oferi personalului didactic cunoștințele și competențele necesare pentru schimbare, cum sunt aptitudinile necesare pentru promovarea abordărilor axate asupra persoanei care studiază, a metodelor de lucru în colaborare și a utilizării instrumentelor de învățare moderne, în special a celor care se bazează pe utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC). Încurajarea aptitudinilor și a atitudinilor creative în școli necesită, de asemenea, sprijinul unei culturi organizaționale deschise spre creativitate și crearea unui mediu propice inovării în general, precum și o conducere devotată și progresistă la toate nivelurile;

10. deoarece o proporție tot mai mare din învățare se desfășoară la locul de muncă, în contexte informale și în timpul liber — deseori prin instrumente și metode noi bazate pe TIC — dezvoltarea capacităților de creativitate și de inovare are relevanță pentru toate aspectele învățării de-a lungul vieții;

11. este necesară o cercetare mai amplă, bazată pe schimbul de date, asupra metodelor de identificare, definire, măsurare și înregistrare a rezultatelor învățării pentru competențe transversale sociale („soft") cum sunt creativitatea și capacitatea de inovare. Este necesar, de asemenea, să se pună la dispoziția factorilor de decizie din domeniul educației o bază de informații mai solidă pentru promovarea capacităților inovatoare și creative din cadrul învățării de-a lungul vieții, și să se investigheze posibila contribuție pe care UE ar putea să o aducă la acest proces;

INVITĂ STATELE MEMBRE:

1. să ia în considerare modalitățile de încurajare a unei mai bune sinergii între cunoștințe și competențe, pe de o parte, și creativitate pe de altă parte, precum și modalitățile cele mai bune de promovare, monitorizare și evaluare a creativității și a capacității inovatoare, la toate nivelurile de educație și formare;

2. să încurajeze cadrele didactice să își dezvolte rolul profesional de facilitatori ai învățării și de promotori ai creativității, și să ajute instituțiile de pregătire a cadrelor didactice să răspundă noilor cerințe ale profesiei de cadru didactic, de exemplu prin promovarea abordărilor axate pe persoanele care studiază și pe colaborare, a mediilor de învățare inovatoare și a utilizării resurselor educaționale deschise;

3. să promoveze o cultură a învățării prin dezvoltarea unor comunități mai largi de învățare, prin facilitarea și sprijinirea rețelelor și a parteneriatelor — implicând societatea civilă și alte părți interesate — dintre sistemul educațional și domeniile conexe cum sunt cultura, pe de o parte, și societatea activă, pe de altă parte;

INVITĂ STATELE MEMBRE ȘI COMISIA:

1. să ia în considerare includerea promovării creativității și a capacității inovatoare printre obiectivele cooperării europene actuale și viitoare în domeniul educației și al formării, în complementaritate cu promovarea și sprijinirea punerii în aplicare a Recomandării din 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții; și să exploreze modalități adecvate și eficiente la nivel european — cum ar fi învățarea în echipă — de îndeplinire a acestor obiective la toate nivelurile de educație și formare și din perspectiva învățării de-a lungul vieții;

2. să promoveze producția culturală, dialogul intercultural și cooperarea la nivel local, regional, național și internațional în scopul dezvoltării unor medii deosebit de favorabile creativității și inovării;

3. să creeze sinergii pentru a sprijini promovarea creativității și a inovării prin cooperarea activă cu organizații internaționale relevante, în special cu Consiliul Europei, Unesco și OCDE, privind subiecte ca educația interculturală, democrația, toleranța și drepturile omului (Ar trebui să fie garantat dreptul de participare a tuturor statelor membre la aceste activități);

4. să încurajeze și sprijine dezvoltarea, schimbul și difuzarea bunelor practici privind politicile de educație bazate pe dovezi concrete referitoare la promovarea de competențe de creativitate și de inovare în Europa;

5. să utilizeze în mod adecvat programele și instrumentele UE pentru promovarea și sprijinirea creativității și a capacității inovatoare în toate etapele învățării de-a lungul vieții, precum și în procesul educațional în sine;

ȘI INVITĂ COMISIA:

1. să sprijine cercetarea relevantă, să analizeze și să facă schimb de date, atât la nivelul UE, cât și între statele membre — în cooperare cu instituții de cercetare europene și internaționale — privind promovarea și dezvoltarea competențelor de creativitate și inovare prin educație și formare;

2. în procesul creării unui nou cadru strategic pentru cooperarea europeană în educație și formare profesională după 2010, să continue eforturile de a ameliora nivelul de înțelegere a aspectelor asociate dezvoltării capacității creative și inovatoare prin educație și formare în contextul global al unei politici ample de inovare pentru UE.

ANEXĂ

CONTEXTUL POLITIC

1. raportul Consiliului Educație către Consiliul European din primăvara anului 2001 ([1]) și programul de lucru detaliat adoptat ulterior ([2]), care au stabilit o serie de obiective concrete de viitor pentru sistemele de educație și formare din Europa, inclusiv *dezvoltarea competențelor pentru societatea bazată pe cunoaștere, creșterea atractivității învățării și consolidarea legăturilor cu viața profesională, cu cercetarea și cu societatea în general*;

2. concluziile Consiliului European din primăvara anului 2006, care au subliniat faptul că reformele trebuie accelerate pentru asigurarea unor sisteme de educație de înaltă calitate care să fie atât eficiente, cât și echitabile și a recunoscut rolul esențial al tuturor nivelurilor de educație și formare în căutarea excelenței și a inovării ([3]);

3. concluziile Consiliului din noiembrie 2006 privind eficiența și echitatea în educație și formare, care au afirmat că instituțiile de educație ar trebui să se concentreze asupra mediului de învățare mai larg în vederea promovării și menținerii eficienței, echității și bunăstării generale ([4]);

4. recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții, care a evidențiat rolul gândirii critice, al creativității, al inițiativei, al soluționării problemelor, al evaluării riscului, al luării deciziilor și al gestionării constructive a sentimentelor în toate cele opt competențe-cheie ([5]);

5. concluziile Consiliului din decembrie 2006 privind prioritățile strategice pentru inovare la nivelul UE ([6]), care au definit educația ca pe o condiție prealabilă pentru inovare și au afirmat că educația trebuie să promoveze talentul și creativitatea de la vârste mici și care au fost adoptate ca răspuns la Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor la 13 septembrie 2006 — „*Transpunerea cunoștințelor în practică: o strategie amplă privind inovarea în UE*" ([7]);

6. comunicarea Comisiei din mai 2007 „*O agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare*" care a afirmat că rolul culturii în sprijinirea și încurajarea creativității și a inovării trebuie să fie explorat și promovat și consideră creativitatea drept baza inovării ([8]);

7. concluziile Consiliului din mai 2007 privind un cadru coerent de indicatori și criterii de referință în vederea monitorizării progresului spre realizarea obiectivelor de la Lisabona din domeniul educației și al formării, care au recunoscut faptul că definirea unui cadru coerent de indicatori și de criterii de referință reprezintă un proces continuu și consultativ ([9]);

8. concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din noiembrie 2007 privind îmbunătățirea calității pregătirii cadrelor didactice, care au convenit să promoveze dobândirea competențelor care vor permite profesorilor să dezvolte cunoștințe noi și să aducă inovații ca urmare a unui proces de reflecție și de cercetare ([10]);

9. raport comun al Consiliului și al Comisiei pentru 2008 privind punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010", „*Învățarea de-a lungul vieții în serviciul cunoștințelor, creativității și inovării*" care a subliniat că cercetarea și inovarea trebuie să regăsească, la nivelul populației, o vastă bază de competențe și că excelența și competențele esențiale trebuie dezvoltate în toate sistemele și la toate nivelurile de educație și de formare ([11]);

10. mesajele-cheie din partea Consiliului Educație adresate Consiliului European din primăvara anului 2008, care au afirmat că atât educația, cât și formarea trebuie să ofere o bază largă de cunoștințe și competențe în rândul populației și să dezvolte creativitatea și capacitatea de inovare a persoanelor care studiază și că, în acest scop, ar trebui modernizate programele de studiu la toate nivelurile, astfel încât să fie îmbunătățite competențele de creativitate și de inovare ale persoanelor care studiază ([12]);

([1]) *Obiectivele concrete de viitor ale sistemelor de educație și formare* — Raport al Consiliului „Educație" către Consiliul European (doc. 5980/01).
([2]) *Programul de lucru detaliat privind monitorizarea obiectivelor sistemelor de educație și formare în Europa*, denumit, în general, programul de lucru „Educație și formare profesională 2010" (JO C 142, 14.6.2002, p. 1).
([3]) Concluziile Președinției, Consiliul European de la Bruxelles din 23-24 martie 2006 (doc. 7775/06).
([4]) Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 14 noiembrie 2006, privind eficiența și echitatea în educație și formare (JO C 298, 8.12.2006, p. 3).
([5]) Recomandarea 2006/962/CE.
([6]) Concluziile Consiliului din 4 decembrie 2006 privind „O strategie amplă de inovare: Priorități strategice pentru inovare la nivelul UE" (doc. 16253/06).
([7]) Doc. 12940/06.
([8]) Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, 10 mai 2007 — *O agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare* [COM(2007) 242 final].
([9]) Concluziile Consiliului privind un cadru coerent de indicatori și criterii de referință în vederea monitorizării progresului spre realizarea obiectivelor de la Lisabona din domeniul educației și al formării din 24 mai 2007 (JO C 311, 21.12.2007, p. 13);
([10]) Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 15 noiembrie 2007, privind îmbunătățirea calității pregătirii cadrelor didactice (JO C 300, 12.12.2007, p. 6).
([11]) *Învățarea de-a lungul vieții în serviciul cunoștințelor, creativității și inovării* — Raport comun al Consiliului și al Comisiei pentru 2008 privind progresele înregistrate referitor la punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010" (doc. 5723/08).
([12]) Mesaje-cheie ale Consiliului Educație adresate Consiliului European de primăvară în domeniul Educație, Tineret și Cultură (doc. 6445/08).

11. concluziile Consiliului European din primăvara anului 2008, care au considerat că dezvoltarea deplină a potențialului de inovare și de creativitate al cetățenilor europeni, care se bazează pe cultura și excelența științifică europene, reprezintă un factor-cheie pentru creșterea economică viitoare ([1]);

12. propunerea Comisiei de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind Anul european al creativității și inovării (2009) ([2]).

([1]) Consiliul European de la Bruxelles, 13-14 martie 2008, Concluziile Președinției (doc. 7652/08).
([2]) Doc. 7755/08